

ROADMAP 'DIFFERENT ARUBA'

Aruba, november 2020

www.elementsofaruba.com

DOWNTOWN SAN NICOLAS

San Nicolas was een levendige stad. Met de komst van de Raffinaderij (Lago) kwamen hier mensen van alle windstreken naar toe. Ook van Europese en Joodse afkomst. In San Nicolas was de eerste supermarkt van het eiland, de eerste ijssalon en de eerste bioscoop. 's Morgen trok een stoet mensen door de straten naar de entree van het Lago-complex. Tijdens de hoogtijdagen werkten er 8000 mensen. Er kwamen woningen, scholen, winkels (in art-deco stijl) en sportvoorzieningen. Tientallen jaren later kwam de teloorgang die uiteindelijk leidde tot de sluiting. Er kwam werkeloosheid, mensen trokken weg en woningen en gebouwen raakten in verval. Maar San Nicolas klimt omhoog. Het zakenblad Forbes heeft in 2019 San Nicolas uitgeroepen tot Street Art Capital of the Caribbean. In dat jaar heeft ook Lonely Planet San Nicolas genoemd als nieuw te ontdekken pareltje. Maak een wandeling door het centrum en geniet van de meer dan 40 prachtige muurschilderingen. Kijk naar de oude bouwstijl en de achterafstraatjes met z'n karakteristieke kleine cunucu-huisjes. Valt het je ook op dat in de Mainstreet de lantaarnpalen gemaakt zijn van pijpleidingen van de Lago? Ga de bibliotheek in (entree is toegestaan); op de bovenste etage heb je een mooi uitkijkje over de Lago en de nu 2^e stad van Aruba. In een walking tour kom je nog veel meer te weten over de geschiedenis van San Nicolas. Ook het Industrie Museum, in de oude watertoren waarvan een identiek exemplaar in Oranjestad staat, mag je eigenlijk niet over slaan. Op een persoonlijk manier hoor je het verhaal van de 6 economische tijdperken van Aruba. Natuurlijk ga je ook even naar Carnaval Euphoria. Zet daar een 'verentooi' op en waan je in een bruisende optocht. Carnaval, dat vanuit Trinidad op het eiland is gekomen, hoort bij Aruba. In het compacte centrum zijn enkele leuke plekken. Voor kunst ga je naar Cosecha. Hierbij zijn zo'n 50 Arubaanse kunstenaars aangesloten. San Nicolas maakt veel werk van kunst & cultuur. Er worden tal van kunstevents en kunstprojecten georganiseerd. Nicolas Store en Uncle Sam Store zijn fraai gerestaureerd. Bij de eerste kan je lekker lunchen en koffie drinken. Hier is ook het Community Museum, dat een beeld geeft van 'het leven in San Nicolas' in de bloeiperiode. De tweede is een art-deco gebouw van de hand van Nederlandse architect Jan Nagel. Hij heeft meerdere gebouwen ontworpen in San Nicolas en Oranjestad. O'Neal is een restaurant waar het goed eten is in een authentieke ambiance. Voor een biertje ga je naar Charlie's Bar (lijkt wel een museum) of naar Aruba Rumshop (meet the locals). San Nicolas? Een must-see!

- ✓ Muurschilderingen / Street Art City
- ✓ Aruba Mural Tour (reserveren)
- ✓ Cosecha
- ✓ O'Neal Caribbean & Jamaican Restaurant
- ✓ San Nicolas Store
- ✓ Community museum
- ✓ Bibliotheek

- ✓ Industrie Museum
- ✓ Charlies Bar
- ✓ Bakkerij Gallo Rojo
- ✓ Lago Raffinaderij
- ✓ Uncle Sam Store
- ✓ Carnaval Euphoria
- ✓ Mundi Health Café

STREET ART CAPITAL OF THE CARRIBEAN

INDUSTRIE MUSEUM

Meer dan 40 prachtige muurschilderingen van diverse internationale kunstenaars, sommigen op fraaie art-deco panden, doen deze authentiek Arubaanse stad leven. Ook de mozaïeken, met Arubaanse flora en fauna, kleuren het centrum. De lantaarnpalen zijn gemaakt van de leidingen van de raffinaderij, als eerbetoon. San Nicolas, vroeger dé stad van Aruba, legt de kern van Aruba's verleden bloot. Maar knipoogt ook naar de toekomst.

De economische geschiedenis van Aruba is die van 'nutteloos eiland', via de teelt van Aloe Vera, de productie van goud en fosfaat, de olie-raffinaderij naar toeristische topbestemming. In het museum ontmoet je mensen wiens roots in San Nicolas liggen. Ze vertellen je graag en met passie de verhalen van Aruba, San Nicolas en haar verleden. Meer weten en begrijpen van Aruba? Dan is het Industrie Museum in de monumentale watertoren een 'must'.

BUSHIRIBANA

Aruba is een fantastisch eiland voor mensen die van zon en zee houden. De stranden zijn parelwit en het water azuurblauw. Er een grote variëteit aan type stranden aan de zuidkust. Elke dag kan je een andere strandbeleving hebben. Maar Aruba heeft ook een fascinerende en zeer afwisselende noordkust. Met mooie baaien (boca's), rotsachtige heuvels, zandduinen, droge maanlandschappen en natural bridges. Het ontdekken meer dan waard. Via fraaie hikes, per mountainbike (er zijn mooie routes uitgezet) of (deels) per auto (4x4). Bekende 'must sees' zijn Alto Vista kapel (het oudste kerkje op Aruba, in 1750 gebouwd en in 1953 gereconstrueerd) en de Bushiribana goudsmelterij (1874). Maar er is meer te ontdekken. Er is, schuin tegenover de goudsmelterij, een kleine bijna overdekte natural pool. Met een ladder ga je naar beneden en na een korte klauterpartij (doe waterschoenen aan) over rotsen spring je in het superheldere water. Een andere landmark, meer in het binnenland, is Ayo Rockformation. Daar klim je over en tussen de enorme rotsblokken door; wat een natuurgeweld moet er aan te pas zijn gekomen om deze rotsformatie te vormen. Hier is ook een kleine grot met muurschilderingen van Arawak indianen (uit Venezuela) die rond het jaar 1000 op Aruba leefden. Andere plekken waar schilderingen zijn liggen in Arikok National Park. Er zijn in dit gebied twee mooie uitzichtpunten. Via een mooie wandeling kun je naar Sero Crystal. Maar het mooiste uitzicht heb je op de Hooiberg (166m). Met 630 treden (de weg omhoog is een echte workout) ben je boven en kun je genieten van een 360graden uitzicht. Nog meer landinwaarts kom je bij twee interessante punten. Bij de Goshen Farm (Back to the land). Neem dan de Goshen-smoothie, gemaakt van de producten die daar geteeld worden. Bijzonder is dat de Farm zich richt op het telen van gewassen en kruiden uit het vroegere Aruba. In de buurt is ook HappyPonics. Daar wordt 'los van de grond' sla verbouwd. Twee wekelijks op zaterdag kun je er terecht. De kerk in Paradera zal je niet snel ontgaan. Op de begraafplaats herken je de typisch Arubaanse familienamen. Natuurlijk ga je ook naar de Aloë Vera Factory en museum. Voor een tour, maar je kan ook op eigen gelegenheid gaan. Een film laat je het productieproces zien en delen ervan zie je binnen. Buiten liggen de 150 ha velden met de Aloë Vera planten. Die komen oorspronkelijk uit Jemen, maar ze gedijen zeer goed in de bodem van Aruba. Vlak in de buurt liggen Gouverneursgraven. Er zijn 2 plekken op Aruba. Wie er liggen? Dat is veelal onbekend. Wandelaars kunnen hun hart ophalen in het Arikok National Park. Het dankt zijn naam aan Arie Kok, een Nederlander die er zijn geiten hield. Typisch local eetgelegenheden zijn Urutaka (pizzeria, op de weg naar het park) en Huchada in St.Cruz. Neem daar een nationale (ontbijt)snack: de pastechi. Echt lekker. Bij Casibari Music Cafe & Grill kun je in een bijzondere ambiance eten en genieten van (salsa)muziek. Ben je van vroegop? Op de Casibari rotsformatie ("Stonehenge van Aruba") kun je genieten van een prachtig zonsondergang.

- ✓ Bushiribana Gold Smeltery
- ✓ Arikok cunucu (wandeling)
- ✓ Huchada (lunch restaurant)
- ✓ Happy Ponics
- ✓ Kerk Paradera + begraafplaats
- ✓ Baby Natural Pool (t.o.v. Bushiribana)
- ✓ Casibari Restaurant / Salsa
- ✓ Ayo Rockformation

- ✓ Aloë Vera Factory
- ✓ Gouverneursgraven Hato
- ✓ Goshen Farm
- ✓ Alto Vista Chappek
- ✓ Urutaka Pizzeria
- ✓ Hooiberg
- ✓ Wandeling Calbas - Sero Crystal
- ✓ Gouverneursgraven Sero Patrishi

ALOE VERA FACTORY

Al 150 jaar op het eiland. Oorspronkelijk afkomstig uit Jemen. Inmiddels een exportproduct met ook medicinale werking. Aloë Vera. Ooit was meer dan 60% van Aruba er mee bedekt. Nu kun je het productieproces leren kennen via een (gratis) bezoekje aan de fabriek. Informatief en leuk.

BABY NATURAL POOL

Verscholen onder een overhangende rots bij de kust van de Bushiribana goudsmelterij, kun je poedelen in helder en azuurblauw water. Met een trap ga je naar beneden. Na een korte klimpartij (waterschoenen zijn prettig) over wat rotsen spring je zo het water in. Een nog weinig bekend plekje. Voor de liefhebber.

ARIKOK

Wil je 50 tinten (azuur)blauw zien? Ga dan naar Mangel Halto. Een weldaad voor je ogen. Ga daar op een van de trappetje of rotspunten zitten...verbaas je... en geniet. Mangel Halto is ook een plek om heerlijk te zwemmen of te snorkelen. Tussen de mangroven zijn kleine passages waar je door heen gaat als je gaat zwemmen. Prachtig om de mangrove bomen op hun hoge poten te zien staan. Ze vormen een belangrijk deel van het eco-systeem. In het binnenland heb je nog een bijzondere plek: Spanish Lagoon en de Franse Pas (onderdeel van Arikok National Park). Het zoute oceaanwater loopt hier naar binnen en mondt uit in een binnenwater, waar watervogels zijn. Ga zeker naar de Balashi Gold Mill. Vanaf hier heb je een prachtig vergezicht op de Spanish Lagoon en in de verte zie je (met zendmast erop) de Jamanota, de hoogste berg van Aruba (188m). De Balashi Gold Mill werd rond 1897 in gebruik genomen en was operationeel tot circa 1916. Hier werd, net als bij Bushiribana aan de noordkust en de eerste goudsmelterij, goud uit rotssteen gehaald. Vanaf het moment van het eerste klompje goud dat in 1824 werd gevonden, is er zo'n 3 miljoen pond goud geproduceerd. Maak een wandeling door de ruïne en vorm je een beeld hoe het er hier aan toe ging. Trouwens, het gebouw 'on top' is geen onderdeel van het complex. Het is de romp van een restaurant in aanbouw (niet afgebouwd vanwege niet afgeven vergunning). Vlak in de buurt is de Donky Sanctuary. Daar worden circa 120 ezels gehouden door vrijwilligers. In het wild leven er nog circa 60. In de begintijd van de Aloë Vera waren het essentiële 'werkdieren'. In de omgeving Mangel Halto kun je enkele interessante tours maken. Je moet wel reserveren. Bij de Balashi Factory kun je zien hoe onder meer de lokale bieren Balashi en Chill gebrouwen en gebotteld worden. Natuurlijk drink je een biertje na afloop van de tour. Realiseer je je dat je op Aruba overheerlijk water drinkt, gewoon uit de kraan? Dit water wordt geproduceerd in de op een na grootste zeewater-ontziltingsfabriek ter wereld. Bijzonder toch? Na de rondleiding begrijp je ook de functie van de 8 grote watersilo's die je op verschillende heuvels op het eiland staan: ze zijn onderdeel van het waterleiding-systeem. Natuurlijk rijd je even langs de locatie van het Korps Mariniers. Zeerover staat in elke Aruba-gids (verse fish & chips; eten met je handen, op een leuke locatie) en ook bij Flying Fishbone (mooi, lekker, romantisch) is het heerlijk eten. Mauchi's heeft de lekkerste smoothies van Aruba, zeggen ze. Rum als afsluiting? Ga dan naar Pos Chiquito Rumshop (1960) en authentieke plek waar locals hun glaasje drinken. Nationaal Park AriKok sla je niet over. Verken vanaf het Bezoekerscentrum Plantage 'Fontein' en de grotten met rotstekeningen van de oorspronkelijke bewoners van Aruba: indianen families uit Venezuela. Ook op ander plaatsen zijn bijzondere rotstekeningen te vinden, o.m. bij Ayo Rockformatie en vlakbij cunucu AriKok.

- ✓ Mangel Halto
- ✓ Zeerover
- ✓ Korps Mariniers
- ✓ Water- en EnergieBedrijf (tour reserveren)
- ✓ Donkey Sanctuary
- ✓ Pos Chiquito Rum Shop
- ✓ Plantation 'Fontein'

- ✓ Balashi Gold Mill
- ✓ Franse Pas & Spanish Lagoon
- ✓ Mauchi Smoothies
- ✓ Wandeling Franse Pas / Jamanota
- ✓ Flying Fishbone
- ✓ Balashi Brewery tour (reserveren)
- ✓ Fontein Cave & Guadirikiki Cave

MANGEL HALTO

BALASHI GOLD MILL RUIN

Vijftig tinten azuurblauw water. Op een trappetje of rotspunt naar het heldere water turen. Oogverblindend. Je hebt hier een andere, rustige strandbeleving. Je kunt er ook prima snorkelen. Misschien spot je wel de papegaaivis, red snapper of doktersvis. Of zie je koraalwaaiers, sponzen en anemomen. Op de kleine strandjes tussen de mangrove bomen kun je daarna relaxed bijkomen. Wat een fijne plek.

Je hebt hier een fraai uitzicht over de Spanish Lagoon. Wandel er naar toe en je ziet er vast watervogels. Loop over de dikke muren en fundamenten van deze fotogenieke productielocatie. Een kleine 20 jaar hebben hier door stoom aangedreven molens rotssteen platgeslagen, en is goud gedolven. 1824, de herdersjongen Willem Rasmijn vond het eerste goudklompje. Nu is van goudkoorts niets meer te merken.

BUBALI

De area Bubali biedt je duingebied, zoetwater wedlands en uitgestrekte salinas. Aruba dor en droog? Hier ervaar je dat anders. Bubali Bird Sanctuary is oorspronkelijk een moerasgebied dat nu water toegevoerd krijgt van de waterzuiveringsinstallatie. Het is een beschermd natuurgebied waar je zeker in het trekseizoen, veel exotische en inheemse vogels ziet. Er is een toren van waaruit je een mooi uitzicht hebt. Aan de rand van de plas staat de rode 'Olde Molen'. Dit is een authentieke Nederlandse windmolen. Gebouwd in Friesland in 1804. In de jaren '60 werd het volledig uit elkaar gehaald en naar Aruba gescheept. Dit werd gezien als de eerste toeristische investering in Aruba. Op het noordelijke punt van Aruba staat de Californië vuurtoren. Vanaf hier kan je een wandeling maken naar de Arashi-duinen. Je loopt langs de kustlijn en ziet hoe de stromingen elkaar het leven zuur maken. Je ziet mooie groene vegetatie en in de verte zie je als markant punt steeds de vuurtoren. Die kan je ook op. Boven ervaar je pas de krachtige passatwind. Wist je dat de eerste vuurtorenwachter uit Curaçao kwam? Jacob Jacobs is zijn naam. Aan de zuidkust, onder Arachi Beach, vind je Tres Trapi, Papiamento voor 'Drie Treden'. Dit is dé plek om te gaan snorkelen. Vooral 's morgens voor 9.00 u, voordat de snorkel-tripboten voor anker gaan, heb je kans om een schildpad te zien. Ben je een geoefend zwemmer dan kun je vanaf hier (met flippers) naar het Antilla-scheepswrak zwemmen (1,4 km heen en terug), met een prachtig onderwater leven. Het Duitse schip is in WOII gezonken door eigen toedoen. Verderop langs de kustlijn zie je de kites al in de lucht hangen. Fishermen's hut is dé plek voor (kite)surfers. Tussen de zee en het bebouwde binnenland tref je Salina Terra del Sol. Een open vlakke met in bepaalde momenten in het jaar een 'witte zoutlaag'. Het lijkt dan net alsof je op ijs staat. De salina's zijn beschermd natuurgebied. De Santa Ana kerk in Noord is in gebouwd 1776 maar is daarna verschillende keren herbouwd. De huidige kerk is van 1914-1919. Voetbal wordt op heel Aruba gespeeld. Er zijn slechts 3 kunstgrasvelden. Een daarvan is het Frans Figaroa stadion, waar ook de Arubaanse Voetbalbond gevestigd is. Loop eens binnen (ook s' avonds kan) en misschien wordt er net een wedstrijd gespeeld. Aruba kent ook dames/meisjes voetbal. In restaurant 'Old Cunucu House' kun je typisch Arubaans eten, zoals leguaansoep en stoba di kabritu (stooftpot van geitenvlees). The Local Store is een eetcafé (en rumshop) waar veel locals komen. Santos vind je bij Mancebo Beach, een klein trendy plekje voor goede koffie en mojito. De 'strip' bij Palm Beach kent veel restaurants en bars. Vind er je eigen weg maar. Leuk is de Local Brewery, waar je 'huisgemaakte' biertje kunt drinken. Loop ook even het Hilton hotel binnen. Dit hotel is in 1958 geopend, en was een van de eerste hotels op Aruba. In de foyer hangen zwart-wit foto's van hoe het er toen was.

- ✓ Arachi Dunes
- ✓ Tres Trapi
- ✓ Birds Wildlife uitzichtpunt
- ✓ Local Store / rum shop
- ✓ Santos koffie & lunch
- ✓ Hilton Hotel (foyer met oorspronkelijke foto's)
- ✓ Fishermen's Hut & Kite Surfing
- ✓ Cas Tan Tin; beschermd cunucu-huis + interieur

- ✓ Local Brewery
- ✓ Frans Figaroa Centro Deportivo
- ✓ Santa Ana Kerk Noord + klooster + begraafplaats
- ✓ California Lighthouse
- ✓ Salina Tera del Sol
- ✓ Old Cunucu House (restaurant)
- ✓ Olde Molen
- ✓ Voormalig hoofdkantoor Arend/Eagle Petroleum

ARASHI DUNES

TRES TRAPI

Iedereen gaat naar de California Lighthouse in Noord. Vergeet niet een wandeling te maken langs de wilde zee van het meest noord-westelijk puntje van Aruba. Een gave plek. De wandeling brengt je ook naar de Arashi duinen, die ingeklemd liggen tussen de ruige en droge rotskust. De vegetatie is er mooi. Je houdt zicht op de vuurtoren.

Tres Trapi is een vulkanisch plateau waar je via 3 treden de zee in kunt gaan. Dit is bij uitstek een plek waar je goed kunt snorkelen. De kans dat je een zeeschildpad ziet (of meerderen zelfs) is hier het grootst. En vanaf hier kun je ook naar het Antilla-wrak zwemmen. Vertel maar niet door dat Tres Trapi een fijne plek is. Houd het maar stil.

DOWNTOWN ORANJESTAD

Oranjestad is de hoofdstad van Aruba. Voor 1800 durfde niemand dicht bij de zee te wonen. Waarom? Er waren piraten in de Caribische Zee aanwezig. Paardenbaai, genoemd naar de paarden die daar aan wal werden gebracht (de Spanjaarden dreven handel), was toen de handelslocatie. Nadat Fort Zoutman aan de baai werd gebouwd, durfde men eindelijk dicht bij Paardenbaai te wonen. Zo is Oranjestad ontstaan. Het is de moeite waard om downtown Oranjestad te bezoeken. Misschien om te winkelen. Maar vooral vanwege de fraaie koloniale gebouwen, de vele monumenten die de geschiedenis van Aruba blootleggen als ook enkele musea. Fort Zoutman met de Willem III Toren is een herkenbaar punt. In de buurt vind je enkele mooi opgeknapte en historische panden. Zoals het vroegere hotel Columbia (1918), nu overheidsgebouw, de oude lagere school en het Eloy Arends huis (nu town hall) met aan de overkant het niet gerestaureerde van zijn broer Frederico. In de Mainstreet en Wilhelminstraat staan nog meer fraaie panden, zoals het pand van S.N. Ecury (1908) waar vroeger Amerikaanse goederen en Ford auto's werden verkocht. Op de tweede verdieping van dat gebouw was de Roofgarden Recreation, een populaire plek voor muziek en ontspanning. Ook tref je in de Wilhelminastraat de Protestantse Kerk. De kleine werd gebouwd midden 1820 ('Kerkje aan de Baay'), de grote in 1845. In Fort Zoutman is het historisch museum gevestigd. Aan de andere kant van het centrum is het Nationaal Archeologisch Museum in een serie panden van de rijke familie Dundun Ecury. Onthoud die naam. In 1499 zette de eerste Spanjaard voet op Arubaanse bodem. Vanaf 1000 na Chr. woonden er kleine indianen families, overgestoken uit Venezuela. In het museum kom je meer te weten of dat verre verleden. Rancho is een oude wijk van Aruba. Vroeger was het de havenwijk, en lag aan het water net als Fort Zoutman. Als je door de wijk loopt, kijk dan met een vroegere blik. Dan zie je de kleine cunucu-huisjes en de kalkoven gebouwd in 1892. Daar werd kalk voor muren van de cunucu-huisjes en gebouwen gemaakt van koraal en schelpen die werden verbrand. Nabij Rancho staat de Franciscus kerk, gebouwd in 1818. De muren waren gemaakt van *torto*, een mengsel van kalk, stro, en water. Tijdens een storm is de kerk in elkaar gestort, en later nog 2x herbouwd. Bij Fort Zoutman is ook het bestuurscentrum, de plek waar sinds 1955 het parlement zetelt. Het is aan het begin van de WOII gebouwd, om militairen te huisvesten. Ook dat gebouw lag aan het water. In latere jaren is er dus veel zand opgespoten. Je vindt in de buurt veel monumenten die je het verhaal vertellen van (politiek) Aruba. Je ziet het in 1955 door Koningin Juliana onthulde beeld van Koningin Wilhelmina (die vanwege vlieg angst hier nooit is geweest), Henny Eman (de eerste minister-president), Betico Croes (voor de Arubaan 'vrijheidsstrijder', de man die het land los maakte van de Antillen/Nederland), en verzetsheld Boy Ecury (de zoon van) die in 1944 in Nederland is geëxecuteerd. Het blauwe statige huis is het Gouverneurs-huis. Op Plaza Padu, om de hoek bij Fort Zoutman, staat een monument met 3 artiesten, waaronder Padu Lampe, cultuurvader van Aruba. Hij schreef het Volkslied van Aruba. Muziek zoals Salsa hoort bij Aruba. Bij Djispie's komen elke vrijdagavond de oudjes swingen op traditioneel muziek. Leuk en typisch Arubaans.

- ✓ Fort Zoutman+Willem III toren / hist. museum
- ✓ Kalkoven Rancho + Flor de Oriënte (oudste bar)
- ✓ Bestuursgebouw + huis van Gouverneur
- ✓ Cosecha (kunstcollectief)
- ✓ Djispies & Salsa Aruba
- ✓ Aruba Coffee Experience

- ✓ Monumenten Wilhelmina / Betico Croes / Boy Ecury / Aruba Status Aparte
- ✓ One Happy Bowl (healthy food restaurant)
- ✓ Protestantse kerk + Sint Franciscus kerk
- ✓ Plaza Padu / monument Padu Lampe
- ✓ Nationaal Archeologisch museum
- ✓ Hotel Columbia (thans overheidsgebouw)

FORT ZEEMAN

Fort Zoutman is het oudste gebouw op Aruba. Het vestigingswerk lag aan de zee. Pas veel later is er zand opgespoten. Fort Zoutman diende vooral om piraten van het land te houden. Circa 60 jaar later is de stadstoren Willem III er bij gebouwd, met klok.

PLAZA PADU

Juan Chabaya 'Padu' Lampe is mede-schrijver van het Arubaans volkslied 'Aruba Dushi Terra'. Elke jaar op 18 maart viert Aruba haar nationale feestdag: 'Dia Hymno y Bandera'. In 1976 was de eerste viering. Padu Lampe overleed in 2019 en werd 99 jaar. Hij wordt gezien als 'de cultureel vader van Aruba'.

SERO COLORADO

De kust noord-oostelijk van San Nicolas is prachtig. Op Seroe Colorado heb je een 360 graden uitzicht. Je kijkt over de kustlijn waar de golven van de oceaan over plateau's aan land komen. Ben je een vroege vogel, kijk dan vanaf dit punt naar de zonsopgang. San Nicolas wordt de Sunrise City genoemd. Loop je langs de kustlijn van Seroe Colorado dan zie je een fraaie Natural Bridge. Op het uitzichtpunt zie je bij 'de vuurtoren' drie plekken waar afweergeschut stond. Als je daar bent, snap je waarom in WOII juist dit punt hiervoor gekozen was. Je vindt in dit gebied ook nog een kustbatterij. In de verte zie je de 10 windmolens van Vader Piet, waarachter het Arikok National Park ligt. De windmolens zijn 180 meter hoog en produceren circa 18% van Aruba's energie. Richting San Nicolas, het lijkt wel een binnenmeer, zie je het Solar Park. Wat je niet in de gaten hebt: onder je voeten is een doolhof van fosfaatmijnschachten. Van 1879 tot 1914 werd deze grondstof ontgonnen. Er is zo'n 5km aan rail die het fosfaat uit de mijnen naar de haven van San Nicolas bracht. Daar werd het in boten naar vooral de USA gebracht. Natuurlijk heb je vanaf Seroe Colorado ook een mooi vergezicht op de Lago Oil & Transport Company, die Aruba en San Nicolas vanaf 1928 zoveel rijkdom bracht. San Nicolas was in die dagen, dus voor het toerisme dé economische pijler werd, het economische en sociale hart van Aruba. In die jaren kwamen uit alle windstreken mensen werken. Nu heeft Aruba ruim 90 verschillende nationaliteiten. Langs de kust vind je in de buurt van Baby Beach een bijzonder 'dierenkerkhof'; niet slecht om daar begraven te zijn. Rijd door de (vervallen) wijk Colony. Het is makkelijk voor te stellen dat in de 'rijke' tijd van San Nicolas hier de grootverdieners woonden. Met uitzicht op zee, Baby Beach onder je voeten. Tennisbanen en een golfbaan vlakbij. En nu... verlaten. Wachtend op betere tijden. Vergeet ook niet naar Boca Grandi (dè plaats voor kite-surfers) en Rincon Beach te rijden met z'n vele lege strandhuisjes. Zet je auto neer en kuier lekker rond. Ervaar de verfrissende passatwind, zie de kitesurfers hun sprongen maken, wandel tussen de verlaten strandhuisjes en heb oog voor de verstopte binnenwatertjes met watervogels. Inmiddels trek in een hapje eten? Ga naar Kamini's Kitchen en geniet van hun overheerlijke curries.

- ✓ Lago Colony
- ✓ Lourdes Grot
- ✓ Kamini's Kitchen
- ✓ Vadertje Piet Windmolenpark
- ✓ Boca Grandi
- ✓ Fosfaat mijnen
- ✓ Solar Park
- ✓ Kustbatterij Juwana Morto

- ✓ Pet Cemetery ('Santano di Cacho')
- ✓ Baby Beach
- ✓ Natural Bridge
- ✓ Rincon Beach met strandhuisjes
- ✓ Fontein Rock
- ✓ Afweergeschut Seroe Colorado
- ✓ Community kerk Seroe Colorado
- ✓ Wandeling Colony – Roger's Beach

PET CEMETERY

NATURAL BRIDGE

Wat een aparte plek eigenlijk. Een plek waar wel duizend honden/huisdieren zijn begraven. Maar wat is 'Santano di Cacho' vooral een mooie plek, zo langs de zee voorbij BabyBeach. Zoek je een naam voor je hond? Dan kun je hier inspiratie halen. Mensen van de LAGO raffinaderij zijn begonnen om hier hun huisdieren te begraven. Je ziet er een grote variëteit aan met liefde gemaakte graven. Fotogeniek.

Aruba kent verschillende natuurlijk bruggen. Die door duizenden jaren wind en erosie in koraalkalksteen zijn ontstaan. De bekendste en grootste was de Natural Bridge bij Boca Andicuri (hoogte 7m en lengte 30m). De natural bridge brug bij Seroe Colorado is minder groot, maar de ligging is spectaculairder. Je kunt er naar toe lopen. Voel de kracht van de wind en geniet van het golvenspel.

GROEN EN DUURZAAM ARUBA

Aruba werd vroeger door de Spanjaarden die in 1499 voet aan de grond zetten 'een nutteloos eiland' genoemd. Inmiddels is Aruba uitgegroeid tot een zelfstandig land binnen het Koninkrijk der Nederlanden, en een zeer populair Caribisch vakantie(ei)land. Niet alleen uit toeristisch oogpunt is het belangrijk dat Aruba zich duurzaam ontwikkelt. Ook voor de lokale bevolking wil Aruba een positieve groene footprint hebben. Hoe staat Aruba, met een bevolking van circa 110.000 inwoners, er voor? En wat is haar groene agenda?

Energie

In 2009 is windmolenpark Vader Piet bij San Nicolas operationeel geworden. De 10 Vestas V90 windturbines leveren ongeveer 20% van Aruba's energie. In 2018 werd het Solar Park in gebruik genomen. Dit project is opgesteld door een van de vorige regeringen, en moet gezien worden als een 'mijlpaal' in Aruba's duurzame visie plan 2020. Het Solar Park, dat is gebouwd op het terrein van Refinery di Aruba, is niet toegankelijk voor publiek. De rest van de Aruba's energie wordt opgewekt door WEB Aruba (Water- en EnergieBedrijf). Vliegveld Reina Beatrix, overheidsgebouwen en ook - hoewel nog gering in aantal - woningen en bedrijven zijn voorzien van zonnepanelen. Al deze projecten hebben gemaakt dat Aruba zich tot een van de koplopers mag noemen op het gebied van duurzame energie in het Caribisch gebied. Met de altijd aanwezige wind en zon ligt het voor de hand dat Aruba verder gaat verduurzamen.

Plastic

In 2016 is er op Aruba een verbod gekomen op 'single-use plastic bags' in supermarkten. Het is echt merkbaar dat er minder plastic zakken in de natuur rondslingeren. Sinds 2020 zijn ook plastic rietjes en bekers in de ban en moeten bedrijven milieuvriendelijk materialen gebruiken. Om de kusten schoon van zwerfafval en plastic te houden, worden er op heel Aruba regelmatig 'Beach Clean Ups' georganiseerd. Als gast kun je op verschillende manieren helpen. Koop zo veel mogelijk plastic dat gerecycled is. Doe boodschappen in een gerecyclede tas. Gooi plastic bij voorkeur in afvalbakken bestemd voor plastic.

Circulaire economie

Op dit gebied heeft Aruba echt nog stappen te maken. Papier, textiel, glas en plastic kun je naar het UpCycle Center in Savaneta brengen. Medisch afval wordt gescheiden, evenals kadavers. Maar helaas komt het meeste afval ongescheiden bij elkaar, en wordt gedumpt op Parkietenbos. Aruba is al meer dan 20 jaar bezig om tot een milieuvriendelijke oplossing te komen voor haar afval. De inzet is nu om vóór 2025 een duurzame oplossing te realiseren. Helaas zie je ook dumpplaatsen in de cunucu en mondi en overall zie je wel autowrakken, want "misschien heb je ooit een onderdeel nodig". Wat Aruba wel goed doet: re-use van spullen. Porche-/garage sales zijn populair. Spullen krijgen vaak een 2e of 3e eigenaar. Via het onderwijs en middels campagnes wordt werk gemaakt om het afvalgedrag van mensen te beïnvloeden: Houd Aruba schoon! Gooi geen afval weg! Goede en belangrijke initiatieven dus, die hoop bieden voor de toekomst.

Zonnebrandcrèmes

In 2019 heeft de regering alle zonnebrandcrèmes met 'oxybenzone' in de ban gedaan. Deze stof wordt niet opgelost in het zeewater en tast het koraal aan. Er zijn op Aruba fraaie koraalriffen. Volgens duikers doen ze niet veel onder dan die van Bonaire. Het 'bleken' van het koraal wordt door milieumaatregelen langzaam stop gezet. De koralen krijgen steeds meer hun prachtige kleuren terug. Als je duikt kun je deze met eigen ogen zien.

Duurzame landbouw

Locale bedrijven zoals Goshen Farm, Cunucu Fresh en HappyPonics, verbouwen groenten en fruit voor binnenlands gebruik. Sinds Corona kun je via Local Pride Farms ook 'groente- en fruit pakketten' thuis laten bezorgen. Het (ook verticaal) verbouwen van champignons, tomaten, sla en dragon fruit maakt Aruba minder afhankelijk van de veelal duurdere geïmporteerde groenten en fruit uit Venezuela, USA en Columbia. Locale (ook wijn)boeren produceren steeds meer duurzaam: met minder water en elektriciteit, en minder schadelijke bestrijdingsmiddelen. Goshen Farm (Back to the land) verbouwt gewassen en kruiden die vroeger 'gewoon' waren op Aruba. Nu worden deze producten gebruikt in hun lekkere 'Goshen smoothie' die je daar kan kopen. Ook kun je daar samen met anderen een maaltijd bereiden en eten, waarbij je typisch Arubaanse producten gebruikt. Mooi toch?

Veilig en lekker drinkwater, zó uit de kraan

Aruba maakt haar drinkwater uit zeewater. Uniek. Je hoeft op Aruba dus geen plastic flessen water te kopen in de supermarkt. Je drinkt het lekkere water gewoon uit de kraan. Het ontzilten van zeewater wordt hier al vanaf 1903 gedaan. WEB Aruba zorgt er sinds 1937 voor dat je overal op het eiland schoon en heerlijk water kunt drinken. Het is een van de grootste ontziltingsfabrieken ter wereld. Je kunt gratis een bezoek brengen aan WEB; zeer informatief. Dan zie je en hoor je hoe het zeewater stap voor stap wordt ontzilt en haar lekker smaak krijgt. De kwaliteit van het water wordt zowel op Aruba getest als ook in de USA en heeft een van de hoogste standaarden ter wereld. Op Aruba zie je op 8 watersilo's op heuvels staan. Zij zorgen er voor dat de druk op het waterleidingnet overal gelijk is en blijft.

Natuurbescherming

Officieel bestaat 'Parke Nacional Arikok' sinds 2000. Recent zijn ook andere natuurgebieden zoals Spanish Lagoon, de duinen, de mangrove bossen, salina's en de wetlands met hun watervogels, onder het bestuur van Arikok geplaatst. Zo'n 24% van het eiland is hiermee beschermd, wat een flinke stap voorwaarts is als het gaat om beheer en behoud van de natuur op Aruba. Sinds medio 2020 mogen ATV's en UTV's alleen nog onder strikte voorwaarden en beperkt het park in. Jarenlang hebben de quads en buggies in grote colonnes door de natuur kunnen rijden. Ze veroorzaakten veel overlast, vooral stof en geluid, en brachten flinke schade toe aan de natuur. Arubanen zijn positief over dit besluit. Ze zijn zich ervan bewust dat de natuur schaars is en zo veel mogelijk behouden moet blijven. Zowel voor henzelf als voor toeristen.

In Arikok zijn enkele cultureel historische plekken bewaard gebleven. Zo zijn er grotten met rotstekeningen van de eerste bewoners van Aruba (Caiquetio indianen van de Arawak-stam uit Venezuela, waarvan enkele families op Aruba woonden) en was Hofi Fontein een plantage in de groene long van Boca Prins. Ook zijn er tal van Stichtingen die zich richten op de bescherming van bedreigde diersoorten. Zoals Aruba Birdlife Conservation (voor o.m. de 'shoco', een kleine uil en nationaal symbool van Aruba), TurtugAruba (schildpadden) en Donkey Sanctuary.

De Lion Fish is een invasieve vis die ook de kust van Aruba bedreigt. Jaarlijks worden er door duikers (vrijwilligers) duizenden vissen gevangen om het ecologisch evenwicht te bewaren. Enkele restaurants hebben 'lion fish' op het menu staan. Maar ook kun je een lekker 'wrap lion fish' eten of 'lion fish kibbeling' bij LionFish Snack (in Paradera), die elke zaterdagmiddag geopend is. Het is een initiatief van de Stichting die hiermee geld ophaalt om onder meer de gasflessen voor de duikers te kunnen betalen. Een mooi en belangrijk initiatief.

Groene mobiliteit

Je ziet op Aruba nog weinig elektrische auto's rijden. Laadpalen zie je dus ook nauwelijks. Er zijn hier, anders dan in Nederland, ook geen subsidies die 'groen rijden' stimuleren. Er bestaat wel een lage import-taks en de wegenbelasting is met minder dan 100 dollar per jaar ook laag. Je kunt 'groen' toeren op Aruba met Green Bike (langs de zuidkust) en e-steps, e-bikes en e-scooters. Hiken kun je ook volop. Het is gezond en de wandelingen zijn divers en prachtig. Vraag de hikegids aan via www.elementsofaruba.com.

Luchtkwaliteit

Op Aruba is geen intensieve veeteelt. Je vindt er geen (fok)bedrijven met koeien, varkens en nertsen. Er is geen stikstof-probleem en de uitstoot van CO2 is hier zeer beperkt. Er zijn, zeker met de sluiting van de raffinaderij, geen vervuilende industrieën, ook in de regio van Aruba. Gasten die op Aruba zijn prijzen de gezonde lucht. Hier heb je geen (of in ieder geval veel minder) last van astma en hooikoorts. Goed om te weten!

<ul style="list-style-type: none">✓ Goshen Farm✓ HappyPonics✓ Cunucu Fresh✓ Petite Green✓ Local Pride Market✓ One Happy Bowl (lunch; Oranjestad)✓ Wijnboer Alto Vista✓ Lion Fish Snack (zaterdagmiddag geopend) <p>CHECK Facebook/websites voor openingstijden & reserveringen.</p>	<ul style="list-style-type: none">✓ Green Bikes (langs stranden Eagle- & Palm Beach)✓ TriBike (mountainbike verhuur)✓ Vadertje Piet Windmolenpark✓ Solar park (geen bezoek mogelijk)✓ Serlimar Up Cycle Center✓ Ostrich Farm; lokale producten (1x pm op zondag)✓ WEB Aruba (gratis rondleidingen; reserveren)✓ Universiteit van Aruba (SISSTEM-opleiding) <p>CHECK Facebook/websites voor openingstijden & reserveringen.</p>
---	--